

Maryša – Alois a Vilém Mrštíkové

Alois Mrštík

- Prozaik a dramatik
- 1861–1925
- 1889 byl jmenován správcem školy v Hustopečích, kde žil až do smrti
- Přispíval do různých novin a časopisů (národní listy, Lumír, Světozor)
- Další díla
 - Rok na vsi

Vilém Mrštík

- Prozaik, dramatik a překladatel
- 1863 – 1912
- Po nedokončeném studiu práv se věnoval literární a publicistické dráze
- Přispíval do novin a časopisů
- Další díla
 - Stíny, Babeta, Verunka, Santa Lucia
- Dále přeložil Dostojevského, Tolstého, Puškina

Společensko-historické pozadí:

Politická situace

R. 1860 - Říjnový diplom (vydaný Františkem Josefem I.), následující únorová ústava = oslabení absolutismu, oživení veřejného a politického života v 60. letech 19.století

Úspěch politického zápasu českého národa - centrálně zřízená habsburská monarchie byla převedena na 2 dualistické Rakousko-Uhersko. Předlitavsko (země rakouské a české), Zalitavsko (Uhry) = politické a národní požadavky Čechů nebyly vyslyšeny - nová germanizační vlna

70. léta ve znamení společenského rozčarování po rakouském vyrovnání

R.1868 byl položen základní kámen Národního divadla

Kontext literárního vývoje; literární směr/sloh

Konec 19.stol - období realismu, dominovala historická próza (př. Jirásek, Witr), romány z vesnického prostředí (př. V. Reis), dále G. Preissová, L. Stroupežnický. Autoři volili jazyk civilní prvků nářečí.

Maryša

- Původně se jednalo o Aloisův záměr vesnického románu, který na radu Viléma začal koncipovat jako drama. Podkladem byl nucený sňatek, který byl na vesnicích běžný. První a čtvrtý akt si autoři kompletně vymysleli, inspirací pro třetí bylo vyprávění jednoho z jejich přátel a pátý akt vycházel ze skutečného soudního případu, který se stal v Brně.
- Drama

- Tragédie
- Kritický realizmus
- Kompozice
 - Dějství
 - Chronologická
- Časoprostor
 - Moravská vesnice, konec 19 století
- Jazyk
 - Dialekt, nespisovná čeština, moravské nářečí
 - Mó ženó, podivě se, ščasná
- Er forma, přímé řeči a scénické poznámky
- Téma
 - Dopady nucených sňatků
- Motivy
 - Peníze(Vávra se soudí s Lízalem o věno)
 - Nucené sňatky
 - Hospoda
 - Vojna
 - Láska
 - Morálka
- Postavy
 - Maryša
 - Mladá dívka, citlivá, poslušná dcera, tvdohlavá
 - Miluje Franzka
 - Lízal
 - Otec Maryši
 - Náléhal na sňatek Maryši s Vávrou
 - Později, když viděl co je Vávra zač a že jí mlátil, tak mu to bylo líto a nabádal Maryšu ať uteče
 - Ona ale chtěla být dobrá žena, zůstala s ním
 - Mlynář Vávra
 - Vdovec, sebevědomý
 - Zadlužený, zlý, bije Maryšu, chtěl zastřelit Frnazka ke konci
 - Francek
 - Je vysloveně kladný typ, pracuje, je věrný, statečný, miluje Maryšu
 - Rozára
 - Služka a Vávry a Maryši
 - Horalka – matka Franzka
 - Strouhalka, Maryšina teta
 - Stařenka babička Maryši
- Děj
 - Sedlák Lízal chtěl svou jedinou dceru Maryšu provdat za mlynáře Vávru (pro peníze), ale ona milovala chudého Francka. Francek je odveden na vojnu. Maryšu nutí rodiče ke sňatku s mlynářem Vávrou, otcem tří dětí, který slibuje, že se o ni dobře postará. Jde mu hlavně o peníze, které dostane Maryša věnem, aby mohl zaplatit své dluhy. Vávra se začíná opíjet, nestará se o rodinu a soudí se se starým Lízalem o Maryšino věno. Lízal si konečně uvědomuje, za koho svou dceru provdal a odmítne mu peníze dát. Po návratu najde Francek Maryšu provdanou za Vávru a vidí jenom její utrpení. Připravuje plán společného útěku do Brna, kde našel pro sebe i pro Maryšu práci.

Maryša odmítá. V rozčilení a opilosti chce Vávra Francka zabít, ale Maryša mu v tom zabrání. Ráno Vávra už po několikáté lituje svého chování a slibuje, že se polepší. Avšak Maryša mu už nevěří a ve chvíli zoufalství mu nasype do kávy jed a vzápětí se k tomu přizná.